

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av en gammal skysstasjons- och tingsbyggnad i Gjøvik vid Mjøsa, Norge - komplettering

Linderson, Hans

2019

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2019). *Dendrokronologisk analys av en gammal skysstasjons- och tingsbyggnad i Gjøvik vid Mjøsa, Norge - komplettering*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2019:44). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

02 Maj 2019

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2019:44
Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV EN GAMMAL SKYSSTASJONS-
OCH TINGS-BYGGNAD I GJØVIK VID MJØSA, NORGE-
KOMPLETTERING

Uppdragsgivare: Trond S. Raddum, bygningsvernrådgiver,
T: 99 70 80 18 | E: trond.raddum@mjosmuseet.no
Mjøsmuseet AS, Postboks 13, 2858 Kapp (Kapp Melkefabrikk) T: 91 17 05 00
Faktura: Invoice.851485@vismabpo.no

Område: Gjøvik **Prov nr:** 76219-76223+76224-227 **Antal Borrprov:** 5+4

Dendrokronologiskt objekt: ”Tingbygningen på Hunn” källare 1-2, nordvägg 3, sydvägg 4-5

Resultat:

Dendro nr:	Prov Nr : beskrivning	Träd -slag	Antal år; (1 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår S=sommar V=vinterhalv-året E= efter	Kommentarer En mer vågad datering eller precisering av fällningsåret
76219	1A:Kjeller	Gran	40;2	W	Ej datering		
76220	2B:Kjeller	Gran	157;2	W	1878	V 1878/79	-
76221	3A:loftveggN	Gran	95	W?	1787	E 1787	(V 1787/88)
76222	4A:loftveggS	Gran	27	Ikke W	Ej datering		-
76223	5B:loftveggS	Gran	69	Ikke W	(1881)		(E 1881)
76224	10:loft N	Gran	26	Ikke W	1793	E 1793	(V 1794/95)
76225	11:loftveggN	Gran	59	W	1794	V 1794/95	
76226	12:loftveggS	Gran	24	W?	1794	E 1793	(V 1794/95)
76227	13:kök N	Gran	36	Nära W	1794	1794-1799	(V 1794/95)

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Ett prov (11) dateras så att avverkningen har skett **vinterhalvåret 1794/95**. Ytterligare fyra prov saknar vankant (årsringen intill bark) eller uppvisar osäker vankant. Dessa täcker avverkningssäsongen för prov 11. Det är därför möjligt att samtliga fem prover är avverkade denna säsong. Ett prov från källaren är avverkat **vinterhalvåret 1878/79**. Virket har en lokal proveniens. Övriga prover dateras inte eller dateras med låg säkerhet, de senare skall inte läggas för stor vikt vid.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Kolumnen längst till höger uttrycker ett smalare dateringsspann för avverkningstiden. Denna uppgift har lägre säkerhet än det ”beräknade fällningsåret” men är en bedömning för det mest sannolika.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891